

Infància i prejudici

El moviment en el
primer any de vida

INTRODUCCIÓ	5
1. PREJUDICIS	7
2. EMMI PIKLER I EL MODEL DE LÓCZY	10
3. BASES FISIOLÒGIQUES DEL MOVIMENT	12
3.1. L'ESQUEMA CORPORAL.....	12
3.2. EL CERVELL: La importància del Cos Callós	13
3.3. LA COLUMNA VERTEBRAL.....	14
4. DESENVOLUPAMENT MOTRIU	16
A. FASE NEONATAL	17
1) Passar d'ajagut d'esquena a estar-hi de costat.....	17
B. FASE D'ESTAR PER TERRA.....	19
1) Passar d'ajagut d'esquena a ajagut de panxa.....	19
2) Passar d'ajagut de panxa a ajagut d'esquena.....	21
3) Arrossegar-se, fer la serp.	22
4) Anar de grapes, gatejar.	24
5) Asseure's.	26
6) Agenollar-se.....	27
7) Posar-se dret i fer les primeres passes.	28
8) Fer les primeres passes sense cap tipus d'ajuda.....	30
9) Caminar de forma segura.	31
5. EPÍLEG	32
BIBLIOGRAFIA	33
Taula de desenvolupament motriu	34

AGRAÏMENTS

L'Equip d'Atenció Primerenca agraeix la col·laboració de totes les professionals que amb els seus suggeriments ens han ajudat a publicar "INFÀNCIA I PREJUDICI".

Manacor, 18 de maig de 2006

Dibuixos:

Cristina Nicolau Morey

Assessor lingüístic:

Gabriel Barceló

Coordinació i textos:

Equip d'Atenció Primerenca del Sector Manacor-Campos

C/ Nou, 39

07500 Manacor

Illes Balears

Telèfon 971 55 90 67

eap@eapmanacor.org

Imprimeix: Gràfiques Planissi, S.A.

Dipòsit legal: PM ???? - 2006

INTRODUCCIÓ

Tenir un bebè, tant si és el primer com si no ho és, és un fet decisiu en la vida de les famílies, un fet que marca un moment d'inflexió, un abans i un després. El nouvingut ocupa el seu propi lloc dins la família i això modifica els horaris, els espais, i fins i tot la manera de viure de tot el grup familiar.

El bebè s'haurà d'adaptar al lloc on ha nascut, i la família s'ha d'adaptar al nouvingut, donant resposta a les seves necessitats. Cal oferir-li un ambient que li doni pau i seguretat, i implantar unes condicions de vida regulars. És universalment reconeguda la importància del moment de l'embaràs i dels primers anys de vida d'un infant. Durant un temps requerirà una total dedicació. Aquesta afectuosa dedicació constituirà la millor inversió per a la futura salut física i mental de l'adult en què es convertirà el bebè.

En base a l'extraordinària importància del desenvolupament en les primeres fases de la vida de l'infant, i en prevenció de posteriors dificultats, hem elaborat aquest llibret com un instrument que serveixi d'ajuda a totes aquelles persones que estan al càrrec de nadons i d'infants.

INFÀNCIA I PREJUDICI tracta especialment de la necessitat de procurar un entorn adequat i respectar l'espontaneïtat i el ritme individual de cada infant per aconseguir un bon desenvolupament motriu i organitzar una bona simetria funcional de la part dreta i de l'esquerra del cos perquè s'arribi a aconseguir una correcta lateralització. El terme lateralitat, lateralització, surt amb molta freqüència. La lateralitat és la distribució de funcions que s'estableix entre els dos hemisferis cerebrals.

Es parla de l'infant que quan té les necessitats afectives (acolliment, contenció, carícies, moviment...) i fisiològiques (higiene, alimentació...) cobertes, evoluciona d'una manera espontània, no precisa de la nostra intervenció més que per oferir-li un entorn adequat, perquè se senti acompanyat i acceptat tal com és. S'insisteix una i una altra vegada en la necessitat de respectar el ritme individual de cada infant, de no forçar-lo.

El llibret se centra principalment en l'evolució psicobiològica del moviment, explicant més àmpliament els aspectes orgànics que els psicològics, els quals no es poden separar més que com objecte d'estudi, ja que a la pràctica són inseparables.

El moviment de l'infant s'inicia dins del ventre de la mare; aquests moviments són reflexos. Inicialment l'infant es mou per impulsos interns i pel plaer de moure's. Després, cap als 4/5 mesos de vida els reflexos caducs es van debilitant per acabar desapareixent i el moviment passa a ser intencional, respon a necessitats afectives i de coneixement. L'ésser humà és una unitat psicofísica indivisible. L'infant es mou per desplaçar-se, per agafar objectes o per expressar les seves emocions i, fonamentalment, es mou per SER i per aprendre a pensar.

El llibret està organitzat de la manera següent:

- En primer lloc es desmitifiquen alguns prejudicis vigents en l'educació dels infants.
- A continuació es dona una petita informació sobre Emmi Pikler, ja que el document es basa en gran part en els descobriments sobre el

desenvolupament de la infància fets per aquesta pediatra i investigadora.

- Després es descriu com va evolucionant el moviment i la lateralitat durant el primer/s any/s de vida, fent una senzilla al·lusió prèvia a l'evolució de l'esquema corporal, al cervell i a la columna vertebral infantil.

Al final del llibret hi ha un llistat bibliogràfic. Us recomanem molt especialment el primer llibre de la llista. També trobareu una taula de desenvolupament motriu on podreu registrar l'evolució de l'infant. Si la fotocopiau ampliada, serà més pràctica.

És possible que la quantitat de conceptes que es tracten aquí, facin que la lectura resulti un poc densa. Es recomana la lectura dossificada i, més que llegir, hi ha apartats que cal estudiar. Després d'una lectura global convé fer una relectura. Com a contrapartida, veureu com l'aplicació pràctica del contingut és d'una simplicitat extraordinària.

Finalment volem dir que les orientacions que aquí es donen van dirigides a la població en general, però si no us trobau còmodes amb algunes de les pautes que aquí es donen o el vostre infant no les accepta, seguiu el vostre instint.

1. PREJUDICIS

La criança dels infants es basa en un legat de saviesa popular i de sentit comú on s'escolen alguns prejudicis que la investigació científica intenta eradicar. Analitzem alguns d'aquests mites i prejudicis.

Confondre tenir sovint l'infant en braços amb malcriar.

Els infants de pocs mesos necessiten el contacte físic dels adults de la mateixa manera que necessiten aliment, descans o escalfor. L'olor de la mare i el seu balanceig els tranquilitzen i els donen seguretat. A partir del moment en què els infants gategen, i a mesura que van creixent aquesta necessitat es redueix en la mesura en què ha estat satisfeta. No ens abstinguem de

tenir els infants en braços si són ells els que fan la demanda. No hem de confondre les nostres necessitats d'afecte amb les dels bebès. Els infants que han tingut relacions afectives que donen seguretat durant la primera infància, plore menys, i seran més forts enfront de les possibles futures separacions.

No deixar estar els infants per terra.

Per què no han d'anar per terra els infants? El terra és el lloc idoni per estar habitualment els petits des d'aproximadament els 3 mesos fins que caminen bé. Fins i tot als 4/5 anys i més, necessiten gatejar, seure i jugar per terra. És en terra on el bebè es troba més segur, on gaudeix de plena llibertat de moviment, on pot desplegar tota la seva energia i on pot intentar dur a terme els seus plans d'acció: explorar espais i objectes, experimentar moviments i postures, observar, descansar... En canvi col·locats a les maxi-cosis o en els cotxets estan molt limitats. És convenient condicionar l'espai perquè els lactants i infants

petits puguin estar per terra.

El prejudici de no deixar estar els infants per terra es sol basar en :

- El rebuig que els infants s'embrutin.
- L'aparició de sentiments d'abandonament. Aquests sentiments desapareixen si oferim un entorn ben preparat i els adults acompanyam l'infant estant amb ell a terra.
- En altres ocasions, estar per terra és considerat poc educat, especialment quan els infants ja poden caminar.

Afortunadament aquest prejudici no es dona en totes les cultures.

Considerar l'infant com un ésser molt més fràgil i menys capaç del que en realitat és.

Abans de parlar d'aquest prejudici cal donar per descomptat, com ja s'ha dit, que l'infant té unes necessitats afectives d'acolliment, contenció, carícies, moviment... i fisiològiques que han de ser cobertes; també cal recordar i tenir en compte que l'infant en cada moment de la seva evolució:

- És capaç d'actuar per la seva pròpia iniciativa; no és un objecte, sinó un subjecte.
- Posseeix un equipament biològic madur pel que necessita i pel que es proposa fer.
- La seva experiència acumulada li permet anticipar el que passarà.
- Manifesta una actitud de sorpresa davant el descobriment.

El prejudici d'infravalorar la capacitat de l'infant du a tractar-lo com un objecte, a donar-li tot fet, a sobreprotegir-lo, a fer-ho tot per l'infant però sense comptar amb ell. S'actua de bona fe, però es dóna més importància al que està establert que s'ha de fer que a les necessitats, a les reaccions i a la resposta de l'infant.

El nadó té iniciatives des del primer moment. Quan pren el pit sap indicar si desitja o rebutja les nostres propostes. Si l'adult està atent als senyals de l'infant i respon adequadament, si s'estableix un diàleg adult-infant parlant amb la mirada, amb la tebior de les mans, amb carícies amb la pressió adequada, amb paraules amoroses... llavors l'infant se sent plenament satisfet, sap respondre i pren iniciatives, tant quan està acompanyat com quan està tot sol. D'aquesta forma es va implantant un vincle segur. En aquest punt és bo recordar que:

- D'una relació inicial segura sorgirà un adult afectuós i al mateix temps independent, el contacte el fa descobrir-se a si mateix i també es descobreix en la mirada de l'altre. Els infants considerats com a éssers capaços i respectats tal com són requereixen menys ajut de l'adult, són els protagonistes de les seves conquestes i estan més satisfets i oberts a l'altre.
- De la sobreprotecció sorgirà un adult afectuós però depenent. Els infants sobreprotegits configuren personalitats falsament "exitoses", competitives, afectades en la seva autoestima i anclades en el dubte.
- De l'abandonament sorgirà una persona ressentida, agressiva, desconfiada, fins i tot amb possibles patologies.

Els infants educats com a éssers capaços i competents no aprenen a seure perquè els adults els posen coixins al darrera; no aprenen a posar-se drets perquè els adults els aguanten. Són ells els que per si mateixos assoleixen tot el procés que va d'estar ajagut d'esquena a un total desenvolupament motriu que culmina amb una correcta lateralització. Sempre sota la mirada atenta i l'acompanyament seguritzant de l'adult que dóna resposta a les necessitats de l'infant.

L'adult que confia en la competència de l'infant, no imposa, només acompanya, ofereix un entorn idoni en el qual l'infant prova, assaja, experimenta. L'infant, amb una curiositat que no s'esgota i un desig de moure's incontenible, a poc a poc va aconseguint totes les habilitats per si mateix. Si s'està atent als estadis de desenvolupament motriu que es descriuen en aquest document, es podrà comprovar fàcilment.

Confondre esforç amb patiment i voler estalviar ambdues coses a l'infant.

Esforç i creixement van totalment lligats. La més mínima ajuda per acabar el que un infant ha començat, el priva de la satisfacció d'haver aconseguit una cosa per si mateix.

Vida i patiment també van lligats. Recordem que *bons pares són aquells que saben satisfer i frustrar convenientment els seus fills*. Quan l'infant

experimenta algun patiment, plora. El plor és una forma de fer sortir el dolor. S'han d'evitar els patiments innecessaris dels infants, però no se'ls pot estalviar els patiments inevitables, se'ls ha de permetre que plorin i s'ha de saber mantenir un càstig anunciat.

Quan abans millor...o fer de l'infant un producte de l'autoestima dels pares.

Aquest és un prejudici molt estès. Pensar que el nostre infant ha de ser el primer o al menys ha de ser primerenc en totes les adquisicions: en posar-se dret, en caminar, en controlar el pipí i la caca o en començar a dibuixar a un paper. Atenció! la precocitat en l'adquisició de certes habilitats no n'és sinònim d'un major domini posterior! Moltes adquisicions primerenques van acompanyades o produeixen vicis posteriors molt difícils d'eradicar. L'exemple més clar és el dels

infants que controlen el pipí i la caca forçats, molts d'ells sovint recauen o tenen dificultats en aquest camp. O el cas dels infants que agafen el llapis massa prest, molts d'ells implanten una forma d'agafar defectuosa, impossible de corregir. Al llarg d'aquest document s'insisteix repetidament en la importància que té el respecte al ritme de desenvolupament de cada infant. Cada infant és un ésser únic i incomparable.

Considerar problema que el l'infant tingui preferència lateral esquerra.

Aquest prejudici ja quasi no té vigència. La lateralitat de l'infant es determina genèticament i actualment es considera que la lateralitat manual ja es manifesta dins del ventre de la mare: el fetus xucla el dit de la mà que serà preferent. Però hauran de passar 3 o 4 anys, fins que l'infant adquireixi una bona coordinació de la banda dreta i esquerra del cos, mai no s'ha de potenciar una

especialització lateral prematura; és a dir: procurar que l'infant sigui dretà o esquerrà. El que s'ha d'aconseguir és el màxim grau d'activació del Cos Callós per a una bona connexió dels dos hemisferis cerebrals. La lateralització, dreta o esquerra d'ull, mà i peu serà la culminació espontània del correcte procés de desenvolupament motriu.

Podríem parlar també d'altres prejudicis, com **dur els infants massa tapats o el de dur-los mudats amb roba incòmoda, o la por a deixar-los estar a l'aire lliure quan fa fred**.

Els infants haurien d'anar amb roba còmoda, descalços sempre que puguin i passar el màxim temps possible a l'aire lliure. Els infants que van massa tapats o que habiten espais tancats on es fuma, estan més predisposats a constipar-se.

2. EMMI PIKLER I EL MODEL DE LÓCZY

Emmi Pikler, pediatra de Budapest, va viure entre els anys 1902 i 1984.

L'any 1946 va fundar l'orfenat Lóczy al carrer del mateix nom de Budapest. Actualment aquest institut encara funciona i arreu del món és un model per a l'educació de la infància. A Lóczy treballen al voltant de 70 persones. Un grup treballa exclusivament amb els infants, un altre grup es dedica a la investigació i un tercer grup combina les dues activitats.

L'any 1992 l'Associació de Mestres Rosa Sensat de Barcelona, va constituir el Grup Pikler Lóczy per a l'educació d'infants de 0-6 anys. Actualment el grup està en ple auge. A molts d'altres llocs del món funcionen grups similars.

PRINCIPIS QUE INSPIREN LA VIDA DE LÓCZY

- El respecte a la llibertat de moviment i a la conquesta de l'autonomia.
- Considerar que l'activitat que sorgeix del propi interès dóna satisfacció a l'infant i fa sentir-lo competent.
- La importància d'oferir un entorn adequat.
- El valor de l'estabilitat i de la regularitat en la relació personal i en l'entorn en què viuen els petits, com a font de seguretat i d'inici de les nocions d'espai i temps.
- L'atenció de qualitat i el respecte pel ritme de desenvolupament individual de cada infant. La importància dels estadis d'intents o d'assaigs d'experiències.
- El perill de les intervencions d'estimulació que "forcen" el ritme individual de l'infant.
- El valor de les activitats de la vida quotidiana:
 - La comunicació verbal de totes les actuacions que l'adult fa amb l'infant. L'adult posa en paraules tot el que va fent a l'infant, li explica tot el que ocorre en el seu entorn.
 - La suavitat dels gestos, tacte, carícies. Moviments suaus de balanceig, lluny de sacsejar l'infant.
 - La petició de la participació de l'infant i l'espera atenta de la seva col·laboració, demanant-li permís, adequant-nos al seu ritme en totes les activitats quotidianes d'alimentació, higiene, vestit, etc.
 - El respecte per la intimitat de l'infant i els **moments de no intervenció de l'adult**, evitant la pressió de la intervenció continuada o la de diferents adults alhora.
 - L'observació. La relació infant-adult a diferents distàncies.
- Per tenir cura d'un infant l'instint és important, però també es necessita formació.

FRASES QUE IL·LUSTREN ELS PRINCIPIS DE L'INSTITUT LÓCZY

“L’adult acaricia el bebè amb la seva mirada, amb la seva veu, lentament, amb paciència... crea una pell psíquica... comenta tot el que fa... organitza un món estable al voltant de l’infant”.

“Si l’adult es dedica un temps intensament i exclusivament al bebè... després el bebè pot estar amb sí mateix i passar moments tot sol a diferents distàncies de l’adult”.

Si quan li dedicam la nostra atenció ho fem parlant al mateix temps amb altres persones o fins i tot pensant amb altres coses, després l’infant ens reclamarà continuament, plorant o amb les estratègies al seu abast, per reclamar el que sent que per dret li pertoca.

Emmi Pikler convida les famílies a **intervenir molt menys i a observar molt més:**

“L’infant no és un titella en mans d’un adult totpoderós. S’ha d’estar molt present, però de forma diferent, s’ha d’acompanyar creant un marc protector”.

“La construcció psíquica d’un bebè solament pot fer-la un adult atent, que sàpiga el que s’ha de mirar i quan s’ha d’esperar”.

“La qualitat de l’activitat lliure de l’infant és el millor indicador de l’èxit de la cura rebuda”.

“Un bebè aprèn molt de l’adult però també ha de descobrir moltes coses per sí mateix, ha de fer la seva pròpia tasca com a bebè”.

“Els bebès toquen els altres i els objectes de la mateixa manera que els toquen a ells”.

“Tenir cura d’un infant és una tasca realment difícil. Cada dia s’aprenen coses noves, cada dia significa una nova vivència, al final del dia pensam en les coses que hem fet, com ho podríem haver fet millor. Es difícil fer-ho perfecte... fem moltes errades... sempre es pot fer millor”.

Emmi Pikler. 1902 i 1984.

3. BASES FISIOLÒGIQUES DEL MOVIMENT I DE LA LATERALITZACIÓ

En l'evolució del moviment de l'infant i en el procés de la seva lateralització juguen un paper cabdal l'evolució del sistema nerviós, la de l'esquelet i la de l'esquema corporal. A continuació es fa una petita al·lusió a cada un dels apartats anteriors per facilitar la comprensió dels esmentats processos.

3.1. L'ESQUEMA CORPORAL

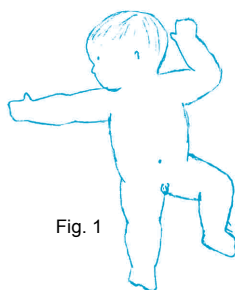

Fig. 1

L'esquema corporal és el coneixement representació mental del propi cos. El procés de construcció de l'esquema corporal és complex; la mare hi juga un paper fonamental, el contacte fa que d'un "tu" s'infereixi un "jo".

El bebè durant els tres o quatre primers mesos de vida, quan exercita el reflex tònic cervical asimètric o de l'esgrimista, (ajagut d'esquena estén el braç de la banda on té el cap girat i flexiona l'altre) mirant on té el braç estirat, observa una mà ignorant l'altra, així té l'oportunitat d'observar que la mà tancada és redoneta i oberta és gran (Fig. 1).

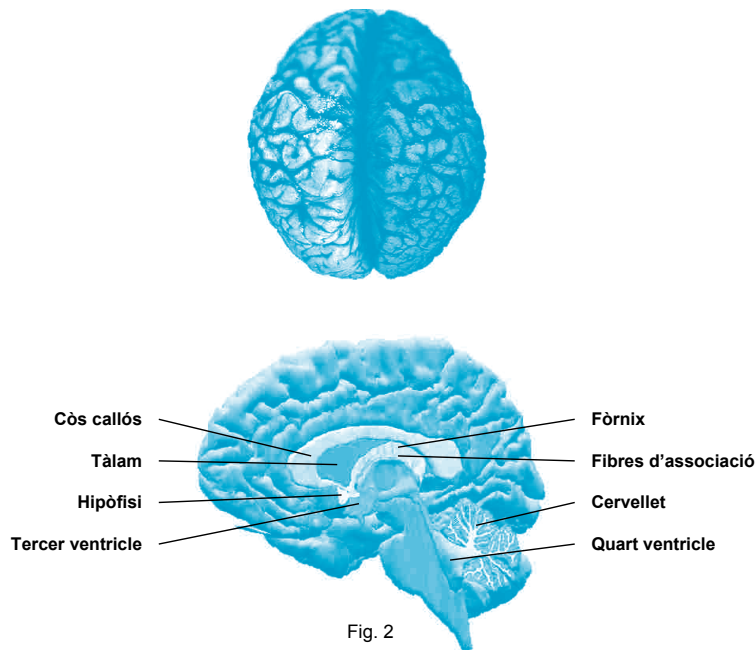
Entre els 15 i els 30 dies l'infant comença a fixar la mirada i, cap als dos mesos, la mà li resulta una imatge familiar; la flexiona i obre voluntàriament i té les primeres sensacions de moviment. En aquest moment el Cos Callós encara no està activat; cada banda del cos funciona independentment de l'altra: la banda dreta no es coordina amb l'esquerra, per la qual cosa el nadó es mou sense cap tipus de

coordinació. Pel que fa als sentits, quan funciona l'ull o l'orella dreta, no funcionen l'ull o l'orella esquerra, i a l'inrevés.

Cap als 4/5 mesos, una vegada atenuat i desaparegut el reflex tònic cervical asimètric, l'infant ja pot posar el cap amb la mirada de front, ajuntar les mans i veure-les simultàniament, tenint un camp visual ampli i unificant les dues meitats espacials que fins ara havia percebut per separat. A partir d'aquest moment, ajagut d'esquena alçarà i es tocarà els genolls, i després els peus que acabaran a la boca informant-lo de la forma, temperatura, etc. D'assegut, als 8/9 mesos descobrirà l'abdomen i els genitals. En aquesta edat ja ha adquirit un lleuger esquema de tot el seu cos.

La posició de dret anirà perfeccionant l'esquema corporal i el llenguatge també contribuirà al coneixement del propi cos, però hauran de passar anys perquè l'infant tingui un esquema corporal global ben integrat.

3.2. EL CERVELL: La importància del Cos Callós

La forma del cervell humà és comparable a la d'una nou: ambdós estan formats per dues parts que s'ajunten per enmig.

En el cos humà tot es doble, dos ulls, dues orelles... i dos cervells: la part esquerra és l'hemisferi cerebral esquerre i la part dreta és l'hemisferi cerebral dret. Els dos hemisferis cerebrals s'ajunten i es connecten pel que es denomina el **Cos Callós** que és una estructura formada per uns 200 milions de fibres que comuniquen entre si les dues parts del cervell. Com ja s'ha dit, el nadó no té activat el Cos Callós, el seu cervell funciona de manera que la part dreta i la part esquerra no estan encara connectades; cada part funciona independentment de l'altra. D'aquesta forma, inicialment, quan el bebè mira amb un ull, no mira amb l'altre; quan escolta amb una orella, l'altra és com si no existís. També els braços i les cames, es mouen de forma totalment descoordinada.

Poc a poc es va posant en funcionament el Cos Callós, la banda dreta i l'esquerra del cervell es van connectant fins a arribar a una total harmonia que permet realitzar accions simultànies. Les dues

vies auditives es van integrant fins a arribar a escoltar en estereofonia i els dos ulls arriben a treballar junts de forma integrada fins a arribar a la visió estereoscòpica o en relleu, (un infant que encara no l'hagi adquirida, intenta agafar les imatges d'un llibre o d'una estora: no diferencia els objectes dels dibuixos) les dues mans han d'aprendre a entendre's per poder fer mamballetes o arribar a tocar el piano, i la meitat dreta del cos ha d'estar ben coordinada amb l'altra meitat per realitzar moviments com gatejar, córrer o nedar. Com més ferma sigui la coordinació entre els dos hemisferis cerebrals a través del Cos Callós, millor serà la competència motriu i sensorial, i com a conseqüència, més perfecte serà el procés de lateralització de l'infant. La lateralització, és a dir la distribució de funcions entre els dos hemisferis, es podrà fer quan s'hagi aconseguit una total coordinació interhemisfèrica a través del Cos Callós. Per desenvolupar un bon Cos Callós és fonamental vetllar pel correcte procés de desenvolupament motriu durant els primers anys de vida, molt especialment durant el primer.

3.3. LA COLUMNA VERTEBRAL

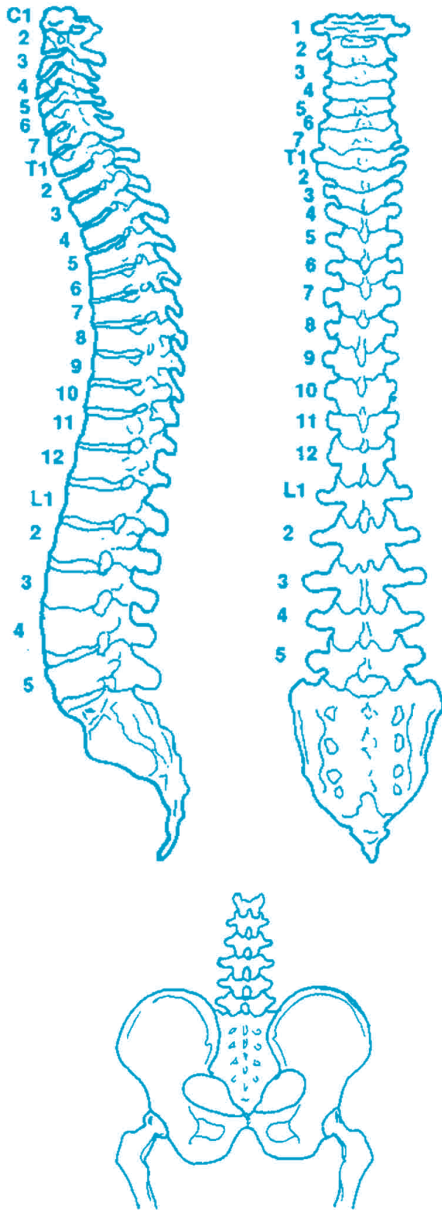

Fig.3. Columna vertebral adulta. De dalt a baix: 7 vèrtebres cervicals, 12 toràciques, 5 lumbar, 5 sacres i les 4 darreres estan fusionades i formen el còccix.

La columna vertebral ADULTA té corbes en forma d'Ss. Està formada per ossos anomenats vèrtebres i per discos intervertebrals cartilaginosa els quals reben les pressions correctes, si les corbes estan ben estructurades i si la musculatura del tronc treballa harmònicament.

En el cas de la columna vertebral INFANTIL, dins de l'úter matern, l'infant descansa amb la columna vertebral, flexionada, i amb les cames doblegades. És per això que al principi el nou-nat té la columna vertebral doblegada cap al davant i no té les Ss de l'adult. A poc a poc es va formant la curvatura lumbar quan el bebè està estirat d'esquena damunt una superfície dura.

Més endavant, quan es posa de panxa en la posició denominada de l'esfinx, a través de l'estirament del cap, recolzat damunt dels avantbraços (*veure Fig. 9*) es va desenvolupant a poc a poc la musculatura que recobreix la columna i es va formant la curvatura de la zona cervical.

Les corbes en S assoleixen el major desenvolupament en el moment en que l'infant comença a caminar (*Fig. 4*).

Aquestes corbes en S de la columna vertebral no estan del tot formades fins aproximadament els quatre anys.

La forma definitiva de la columna vertebral s'aconsegueix als 5/7 anys.

Fig. 4

PRINCIPALS CAUSES DELS PROBLEMES DE COLUMNA

- **MALES POSTURES.** Fer seure o caminar l'infant abans que tengui la maduresa suficient per fer-ho i utilitzar caminadors. Encara que l'infant s'aguanti assegut, recolzat amb coixins o fermat a la trona o a la cadireta, no se l'ha de fer seure fins que sigui ell que sàpiga adoptar la postura d'assegut, una vegada que ja sàpiga gatejar (*Fig. 5*).
-

- **MANCA D'ENTRENAMENT DE LA MUSCULATURA.** No és aconsellable tenir els infants amb manca de llibertat motriu, portar-los amb roba que no facilita el moviment, tenir-los durant molt de temps fermats a troncs, dins cotxets o "maxi-cosis". En síntesi, no proporcionar-los entorns que facilitin que es puguin moure lliurement (*Fig. 6*).
-

- **PORTAR MASSA PES O PORTAR-LO UNILATERALMENT.** És el cas d'infants més grans, en què es carreguen motxiles que superen el 10% del seu pes corporal o porten regularment una cartera amb la mateixa mà (*Fig. 7*).
-

4. EL DESENVOLUPAMENT MOTRIU I EL PROCÉS DE LATERALITZACIÓ

El desenvolupament motriu es produeix de cap a peus (lleï “céfalo-caudal”) i de la part més propera a la columna vertebral a la més llunyana (lleï “próximo-distal”). Els infants d’acord amb l’esmentada lleï “céfalo-caudal” aprenen a dominar primerament el cap i el coll. Després, cap al segon trimestre de vida, els braços s’enforteixen i les mans poden agafar (però encara ha de passar molt de temps perquè les mans puguin fer moviments precisos com és el d’agafar el llapis). A partir dels sis mesos es reforcen els costats i les cames i va apareixent el rastreig, el gateig, etc. Finalment, el domini dels peus permet caminar. Per aconseguir aguantar-se correctament damunt els peus, l’infant ha hagut de passar per un procés de maduració

que ha anat de dalt a baix, és a dir del cap als peus. Pel que fa al procés de lateralització, l’infant passa d’una manca total de coordinació inicial, a poder agafar una mà amb l’altra, a coordinar el braç dret amb la cama dreta del cos i el braç esquerre amb la cama esquerra, continuant amb la capacitat de coordinar el braç dret amb la cama esquerra i el braç esquerre amb la cama dreta, per acabar el procés de lateralització amb el predomini de la banda dreta o de l’esquerra del cos, segons es tracti d’una persona de lateralitat dretana o esquerrana.

Els **deu estadis del desenvolupament motriu** en la primera infància que descriu Emmi Pikler són els següents:

A. FASE NEONATAL

- 1) Passar d’ajagut d’esquena a estar-hi de costat.....3 a 7 mesos

B. FASE D’ESTAR PER TERRA

- 1) Passar d’ajagut d’esquena a ajagut de panxa.....4 a 8 mesos
- 2) Passar d’ajagut de panxa a ajagut d’esquena.....4 a 9 mesos
- 3) Arrossegar-se, fer la serp7 a 13 mesos
- 4) Anar de grapes, gatejar8 a 16 mesos
- 5) Asseure’s9 a 16 mesos
- 6) Agenollar-se.....10 a 15 mesos
- 7) Posar-se dret12 a 21 mesos
- 8) Fer les primeres passes sense cap tipus d’ajuda.....12 a 21 mesos
- 9) Caminar de forma segura.....13 a 21 mesos

L’edat d’adquisició de cada un d’aquests estadis, la durada de l’exercitació de cada un dels nous moviments i el moment en què aquests s’abandonen en benefici dels següents, varia molt d’un infant a l’altre; és per aquest motiu que s’han posat referències temporals molt amples. En línies

generals, cap als 16 mesos la majoria d’infants han aconseguit l’estadi 9, és a dir, han iniciat la marxa. La referència vertaderament important és saber l’estadi concret en què es troba cada infant. A continuació es descriuen amb detall cada un dels deu estadis.

A. FASE NEONATAL

1) Passar d'ajagut d'esquena a estar-hi de costat i tornar a posar-se d'esquena.

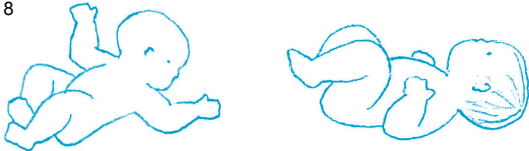
Aquest estadi coincideix amb el que s'anomena fase neonatal. La fase neonatal va des del moment del naixement fins que el bebè domina el to d'extensió corporal i la vista pot enfocar objectes dins d'un radi de tres metres. Com ja s'ha dit, dins de l'úter matern l'infant descansa amb la columna vertebral flexionada i amb les cames doblegades. El nou-nat té la columna vertebral doblegada i no té les Ss (les corbes) de la columna vertebral adulta; a poc a poc, la flexió de les cames va desapareixent, la columna vertebral s'estén i va apareixent la curvatura lumbar (a la part de darrere de la cintura). El to muscular passa de flexió a semi-extensió.

En aquest estadi els bebès giren el cap a

l'esquerra o a la dreta segons els estímuls, preferentment tàctils, olfactius, auditius i visuals.

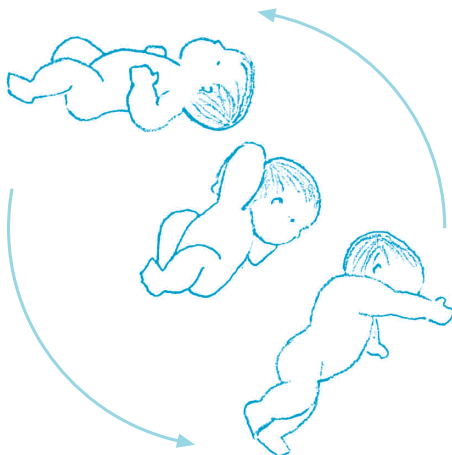
Durant aquest estadi s'exercita una postura característica: el reflex tònic cervical asimètric, també denominat postura de l'esgrimista, ja descrit anteriorment, per ser un reflex bàsic en el futur desenvolupament de la motricitat. Consisteix a posar un braç estès en la mateixa direcció que el cap, l'altre braç doblegat pel colze; la cama de la mateixa banda del cap queda estirada i l'altra flexionada. És una postura que facilita mamar i l'adaptació al cos de la mare. És una postura reflexa que apareix al voltant del setè mes de gestació i desapareix entre el 4t i el 5è mes de vida. (Veure Fig. 1)

Fig 8

Durant aquesta etapa mouen els braços i les cames lliurement, i també el tronc i l'abdomen.

Fig 9

Damunt una superfície dura, el bebè s'estira i comença a fer mitja volta, girant sobre el costat dret i esquerre, exercitant així la musculatura lateral del tronc.

DESENVOLUPAMENT DE LA LATERALITAT

En aquest moment el Cos Callós encara no està activat; cada banda del cos funciona independentment de l'altra; la banda dreta no es coordina amb l'esquerra, pel que el nadó es mou sense cap tipus de coordinació. Quant als sentits, en funcionar l'ull o l'orella drets, no funcionen l'ull o l'orella esquerres, i a l'inrevés.

ORIENTACIONS

Durant aquesta fase s'ha de facilitar el moviment de les extremitats, posant l'infant sempre panxa amunt, amb la suficient amplitud perquè pugui exercitar el reflex tònic cervical asimètric. Si creua els braços damunt el pit és prudent relaxar-lo i eliminar la sobrecàrrega sensorial. Als bebès els dona molta seguretat el fet de tenir envoltat tot el cos amb coixins, una manteta, etc. ja que aquesta situació evoca l'estada dins del ventre matern; així mateix, quan els despullem per banyar-los o canviar-los s'hauria de posar la mà o una tovallola damunt el ventre perquè els angoixa tenir el cos despulrat sense límits. S'ha de posar i treure l'infant del bres amb suavitat,

verbalitzant en tot moment el que se li va fent, parlant-li dolçament. Cal anar en compte de no tocar-lo amb les mans fredes. Els nadons són molt sensibles als canvis de temperatura. Per agafar un bebè s'ha de posar una mà davall del seu cap i l'altra a la part baixa de l'esquena, aixecant-lo lentament, sense estirar-li els braços. Per deixar-lo tombat ho hem de fer també amb suavitat.

No convé tenir mai l'infant dret fent-li fer força damunt les cames. Com ja hem vist la maduresa de les cames i dels peus és la darrera que s'adquireix. Si es posen drets en aquesta fase, les vèrtebres es pitgen i l'infant ha de fer un sobreesforç pel qual no està preparat.

B. FASE D'ESTAR PER TERRA

1) Passar d'ajagut d'esquena a ajagut de panxa.

Fig 10

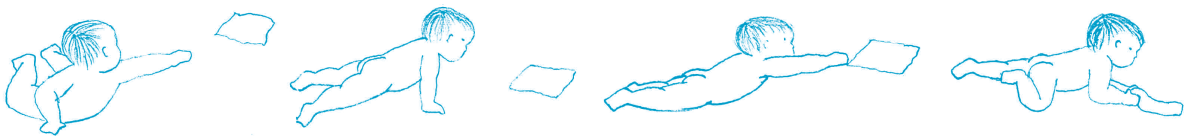
En aquest estadi, els infants giren sobre el seu ventre i aixequen el cap. També alcen el pit, exercitant la musculatura del coll i de l'esquena. Inicialment es recolzen damunt els colzes o els avantbraços.

Fig 11

Posteriorment es poden recolzar damunt les mans amb els braços estirats.

Fig 12

Amb les mans comencen a agafar objectes. Si la distància dels objectes és accessible, aquests són un estímul per fixar la mirada i per planificar l'acció d'agafar-los.

Fig 13

Alguns infants ajaguts d'esquena s'arrosseguen cap endarrere flexionant i estirant les cames.

Fig 14

Estirats a terra cap amunt poden canviar de direcció donant "passes" movent la pelvis.

Fig 15

Aixequen les cames cada vegada més amunt; s'agafen els peus i fan exercicis molt variats.

DESENVOLUPAMENT DE LA LATERALITAT

A poc a poc es comença a connectar la banda dreta i la banda esquerra del cos del nadó, la qual cosa li permet perfeccionar la coordinació dels moviments. Pel que fa als sentits, en aquest moment els dos ulls es van connectant, l'infant fixa la mirada. El mateix passa amb l'oïda.

ORIENTACIONS

Recordem que no s'ha de posar l'infant dret recolzat damunt les cames, ja que la part baixa del cos encara no té la força suficient. Tampoc se l'ha de posar de panxa; s'ha d'esperar que s'hi posi per sí mateix, partint de la posició d'ajagut d'esquena. Ni se l'ha de fer seure. S'ha d'esperar que faci totes les conquestes motrius per si mateix, deixant que experimenti la gran quantitat de moviments que està adquirint.

Per a una posterior i correcta lateralització és molt important promoure que l'infant es giri cap a la banda dreta i cap a la banda esquerra per afavorir l'estimulació dels dos costats. Això ho farà l'infant d'una manera espontània si se li dóna l'oportunitat de fer-ho, si l'entorn és l'adequat.

Cal agafar el costum de deixar sempre l'infant d'esquena en terra damunt d'una superfície semidura i protegida del fred. Allò millor és

preparar a terra un àrea rígida ja que les mantetes patinen, s'arruen... Els bebès necessiten exercitar la musculatura. S'ha d'evitar tenir els infants amb manca de llibertat motriu; també s'ha d'evitar portar-los amb roba que no facilita el moviment, tenir-los dins cotxets o "maxi-cosis". En síntesi, cal proporcionar entorns que facilitin el moviment.

Moltes d'estones tindrem els infants en braços encara que solament sigui perquè gaudeixi del contacte físic. Per als desplaçaments i les estones que necessitem tenir les mans lliures és molt recomenat portar l'infant penjat al coll amb un mocador de bolic també anomenat foulard porta bebé, o amb una bandolera. Aquestes formes de portar els infants són molt millors que les motxilles ja que aquestes fan estar els infants drets.

Aquesta orientació és vàlida durant tota la primera infància.

2) Passar d'ajagut de panxa a ajagut d'esquena.

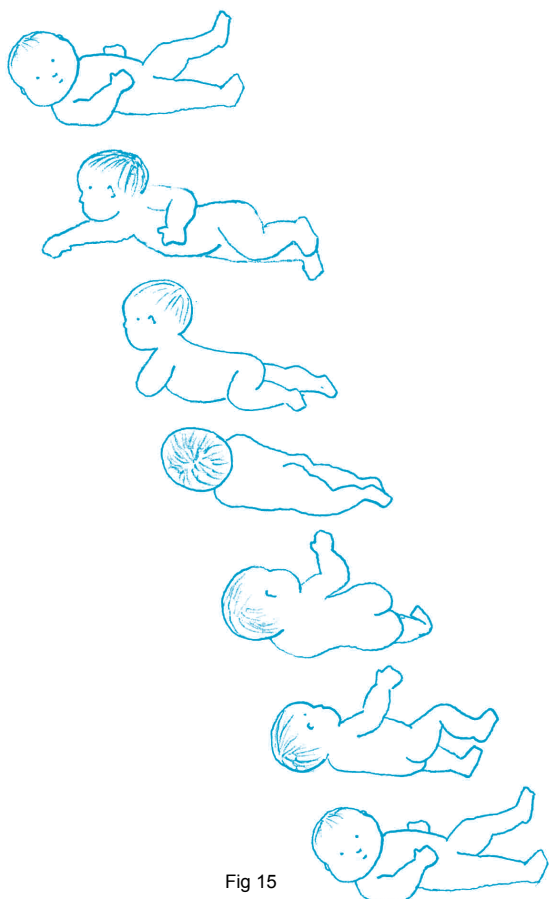

Fig 15

L'infant en posició d'ajagut de panxa aconseguirà girar-se d'esquena després d'assajar moltes vegades. En aquest estadi fixen bé la mirada amb els dos ulls, tenint atenció sostinguda cap a la llum i cap a les persones i objectes en moviment. Ara juguen tant sobre el ventre com sobre el costat o l'esquena, exerciten els girs i experimenten nous moviments, juguen amb les seves mans i els seus peus. Cada vegada alcen més el cap i el pit. Les cames i els peus fan moviments més amplis i variats. Poden canviar de lloc rodant de panxa a esquena, i així successivament.

DESENVOLUPAMENT DE LA LATERALITAT

Així com el bebè creix i exercita el moviment, el Cos Callós va propiciant la coordinació d'ambdues parts dels cos.

ORIENTACIONS

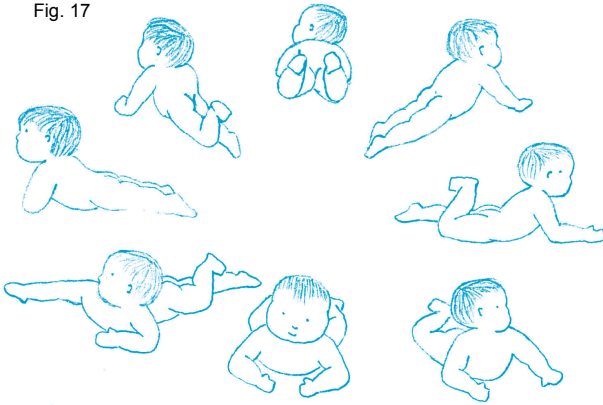
Sovint entre el pas de girar de panxa a esquena hi ha un període en què molts d'infants es cansen d'estar de panxa i encara no tenen la destresa suficient per posar-se d'esquena. Si manifesten el desig de que se'ls ajudi, cal fer-ho posant-los sempre en la posició inicial d'esquena. En aquest estadi també ocorre que quan estan de panxa sostinguts pels colzes o les mans (posició de l'esfinx), a vegades les forces dels braços flaquegen i l'infant pega amb el cap en terra, per això és convenient que el terra sigui

semidur però que al mateix temps estigui protegit per evitar cops.

Mai no s'ha d'afavorir l'ús de la mà, ull o orella dreta o esquerra, en aquest moment s'ha d'afavorir l'ús de les dues bandes i la coordinació entre elles. Això vol dir que quan es porten els infants en braços, s'han d'agafar alternativament damunt el braç dret i l'esquerra de l'adult; quan es posen objectes a l'abast de l'infant, se'n posaran a la dreta i a l'esquerra, quan es donen coses a l'infant, cal deixar que sigui ell qui decideixi amb quina mà agafar-les...

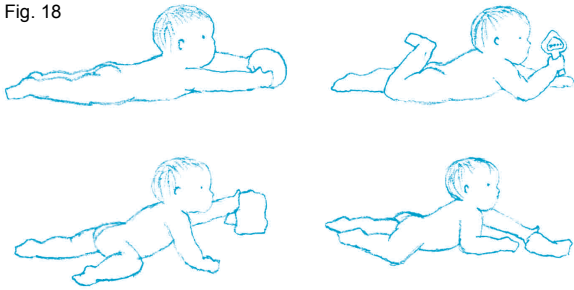
3) Arrossegar-se, fer la serp.

Fig. 17

Ajaguts de panxa poden canviar de direcció: giren tenint com a punt de suport el llombrígol, fan arrossegament circular com una baldufa.

Fig. 18

Utilitzen els dits i el polze per agafar i sostenir objectes. Passen objectes d'una mà a l'altra. Exploren els objectes utilitzant tots els sentits: tacte, vista, oïda, olfacte i gust.

La posició de panxa permet una gran varietat de moviments i d'accions.

Ara comencen a arrossegar-se. Fan el que s'anomena reptar o fer la serp. Hi ha moltes maneres de reptar, les més típiques són:

Fig. 19.1

- Reptar avançant amb els colzes de forma simultània.

Fig. 19.2

- Reptar alternant els colzes.

Fig. 19. 3

- Reptar amb les mans de forma simultània.

Fig 19. 4

- Reptar alternant els braços.

DESENVOLUPAMENT DE LA LATERALITAT

Quan els infants s'arrosseguen, progressa considerablement la connexió entre la banda dreta i la banda esquerra del cos. A poc a poc es van sincronitzant el moviment de cames i braços de la mateixa banda. Avança el braç dret i la cama dreta, després el braç esquerre i la cama esquerra. De la sincronització dels moviments del braç i la cama d'una mateixa banda se'n diu moviments "homolaterals". Els moviments "contralaterals", són més evolucionats; en aquest cas la sincronització dels moviments és creuada, avança la cama d'una banda al mateix temps que el braç de l'altra.

ORIENTACIONS

Si quan l'infant està per terra, es deixa un espai entre ell i les persones o els seus objectes més desitjats, llavors tindrà l'impuls de desplaçar-se per agafar-los. Podem motivar-lo verbalment, pensem que ara hem de parlar molt amb l'infant ja que en aquesta etapa la capacitat de captar el llenguatge és impressionant. La investigació demostra que la màxima capacitat per interioritzar fonemes es dona entre els 6 mesos i l'any.

En aquest primers estadis, i fins que l'infant no arribi a caminar amb una certa seguretat, segons l'època de l'any, és convenient que vagi descalç, amb calcetins antirelliscants o sabates de pell molt blanques; el calçat mai no ha de superar el turmell ja que dificultaria els moviments. L'articulació del turmell sempre ha de quedar lliure.

4) Anar de grapes, gatejar

Quan l'infant ha après a arrossegar-se, fent-ho de cada vegada de forma més harmònica i coordinada, s'aixeca aguantant-se damunt de les mans i dels genolls. Al principi sense desplaçar-se, adopta la posició de gateig. Després inicia els primers desplaçaments generalment cap endarrere i després cap endavant.

El gateig constitueix un extraordinari avanç motriu que afavoreix:

- **La conquesta de l'espai**, ampliant la mobilitat, la rapidesa i el coneixement de l'entorn des d'una nova perspectiva.
- **La coordinació de les dues parts del cervell**, consolidant els moviments coordinats de les dues parts del cos (mà dreta - cama esquerra, i a l'inrevés)
- **La maduració de la vista**. El gateig fa que es percebi el món des d'una distància òptima; ajuda a la percepció de la profunditat experimentant la por a les altures i la visió en tres dimensions, en relleu (visió estereoscòpica), mirant amb els dos ulls a la vegada.
- **La maduració de l'oïda**. Ara sent per les dues orelles a l'hora (so estereofònic).
- **La definició de les corbes de l'esquena**.
- **La força de les cames i braços, de la musculatura de l'esquena i de l'abdomen**.
- **El fer servir les mans com instrument d'exploració**, ajudant a configurar la pinça digital, ja que l'infant agafa tot el que troba per terra, per petit que sigui, enfoca la vista a objectes petits i intenta agafar-los.
- **L'activació dels reflexos de caiguda** i els reflexos posturals de protecció per no fer-se mal al cap, gràcies al fet de caure durant el gateig. Aquests reflexos són molt útils a l'hora de començar a caminar.

Finalment el gateig permet passar sense dificultat d'estar de quatre grapes a assegut.

Fig 20

Quan l'infant hagi aconseguit un gateig harmònic en el qual mans, genolls, i peus s'hagin alineat cada vegada més a prop de la línia mitjana del cos, caminarà. Al principi, el gateig es fa amb les cames molt obertes

Fig 21

Amb el temps es van ajuntant i el gateig es va fent més harmònic i precís.

Fig 22 A

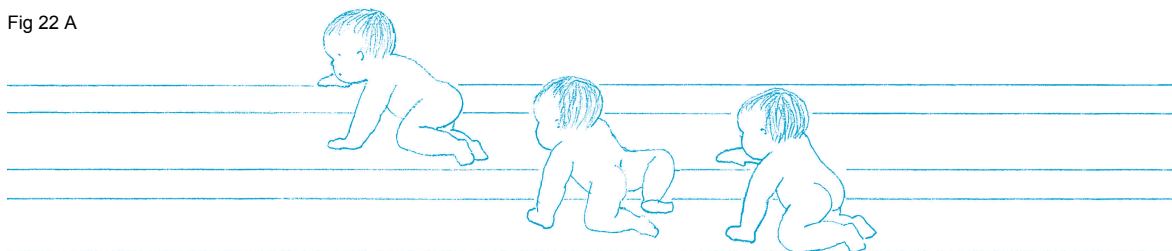
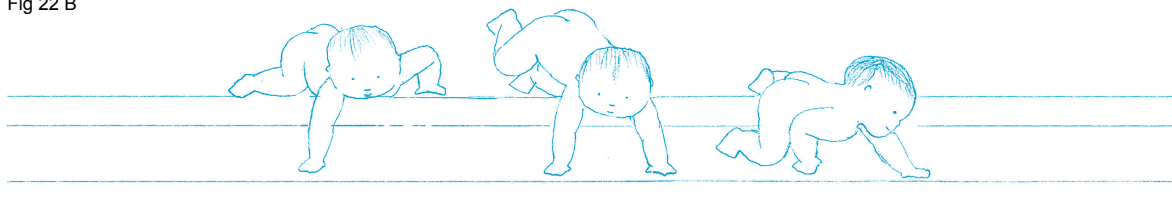

Fig 22 B

Poder gatejar dóna moltes possibilitats motrius. Entre l'inici del gateig i el del caminar de forma independent hi ha un llarg període en què els infants exerciten noves possibilitats.

DESENVOLUPAMENT DE LA LATERALITAT

En aquest moment la part dreta i la part esquerra del cos estan més integrades. L'infant ha adquirit una major consciència de les dues parts del cos. Apareixen els moviments contralaterals, es comença a moure el braç d'una banda coincidint amb la cama de l'altra. S'integren els dos ulls: ara els dos hi veuen com si fos un de sol (visió en tres dimensions, es veu el relleu). També es connecten les dues orelles (audició en estèreo) i les dues mans.

ORIENTACIONS

ESTÀ TOTALMENT CONTRAINDICAT TENIR L'INFANT DRET, POSAR-LO EN CAMINADORS I FER-LO CAMINAR AGAFAT PER LES AIXELLES O DE QUALEVOL ALTRA FORMA. No s'ha de forçar cap postura ni cap moviment. La seguretat motriu futura dependrà de la qualitat de l'arrossegament i del gateig.

Es molt important condicionar la casa de forma que l'infant pugui explorar els espais i pujar i baixar altures adequades a les seves capacitats. El pujar i baixar escalons l'ajudarà a perfeccionar els moviments.

5) Asseure's.

Fig 23

Una vegada aconseguït el gateig l'infant assolirà una altra gran conquesta motriu, aprèn a asseure's i a mantenir-se assegut.

DESENVOLUPAMENT DE LA LATERALITAT

El fet d'asseure's implica elegir un costat amb el qual iniciar l'acte de seure. Ha d'arribar a fer-ho per ambdós costats.

ORIENTACIONS

Si l'infant arriba a la posició d'assegut per si mateix, ho farà de les formes que hem descrit. Si se'l fa seure abans que tingui la maduresa suficient per fer-ho, pot ocórrer el que es veu a la fig.5. Per a l'infant de l'esquerra assegut abans d'estar preparat per fer-ho, si passa molt de temps en aquesta postura, li pot ésser perjudicial ja que té el pes de la part alta del cos que li comprimeix les vísceres i doblega la columna vertebral. L'infant de la figura de

la dreta necessita les mans com a suport; té les possibilitats de manipulació limitades i l'esquena corbada.

Si un infant ocasionalment es desplaça d'assegut, no passa res; si es desplaça d'assegut sistemàticament, com a substitució del gateig, s'ha de corregir ja que el culeig és molt perjudicial tant per a la columna com pel que implica de manca d'exercitació de la coordinació braços-cames.

6) Agenollar-se.

Agenollar-se és una fase prèvia a caminar; l'infant ja es desplaça amb el tronc aixecat, preparant-se per passar a la fase següent en què es desplaçarà damunt els peus.

De totes maneres, en aquest moment el mitjà més utilitzat per als seus desplaçaments, continuarà essent el gateig.

Fig 24.

Els infants que ja gategen i han aconseguit asseure's, tenen el tronc amb la força suficient per poder aguantar-se de genolls i per desplaçar-se d'agenollats.

A l'etapa anterior es desplaçaven de quatre grapes, ara únicament necessiten el suport dels genolls i poden tenir el cos dret

Fig 25.

Quan dominen la postura d'agenollats passen a la de cavaller, que consisteix a tenir un genoll tocant a terra i l'altra cama en flexió i la planta del peu tocant a terra. És un pas previ a posar-se drets.

DESENVOLUPAMENT DE LA LATERALITAT

Desplaçar-se de genolls implica un bon nivell de coordinació motriu. La postura de cavaller s'ha de poder fer tant amb el genoll dret com amb l'esquerra.

ORIENTACIONS

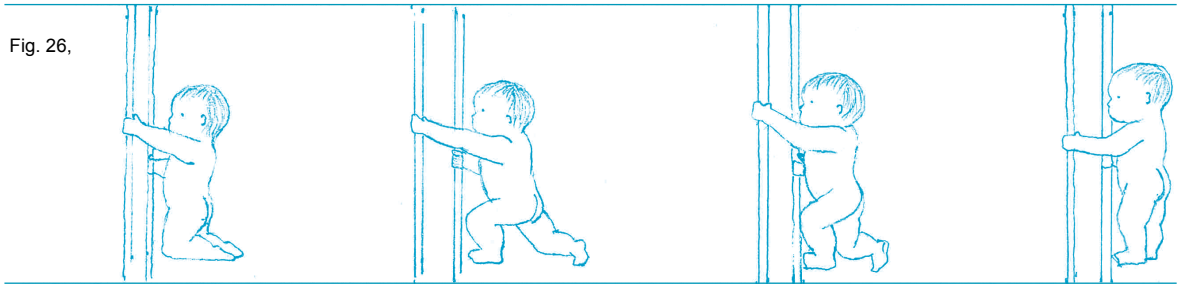
Cal continuar recordant el que s'ha dit en els estadis anteriors. Insistim en la importància de no posar els infants dins caminadors. Són molt perjudicials pel desenvolupament motriu i de la vista de l'infant.

7) Posar-se dret i fer les primeres passes.

Quan ja dominen els estadis anteriors, els infants s'agafen aprofitant els suports que tenen al seu abast i es produeix el miracle de la verticalitat: els nins i les nines es posen drets per sí

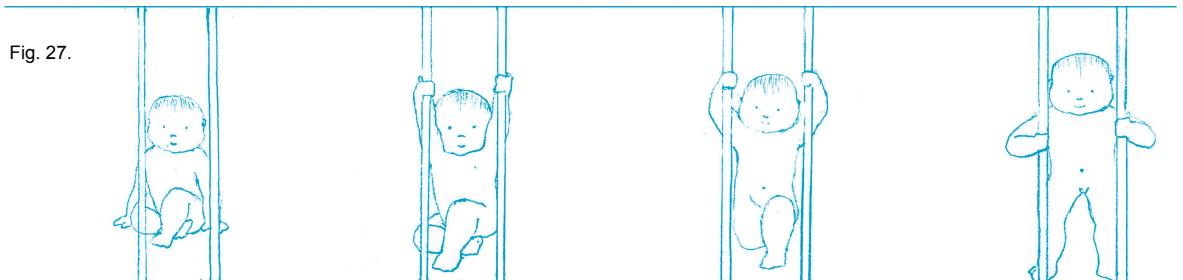
mateixos. En aquest estadi l'infant ja domina postures i moviments molt eficaços. Les postures a partir de les quals es posaran drets, són les següents:

Fig. 26,

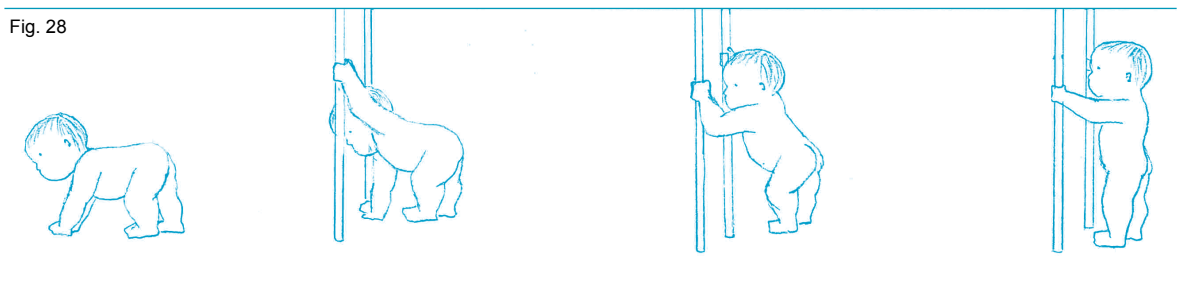
- Estant de genolls i a partir de la postura de cavaller

Fig. 27.

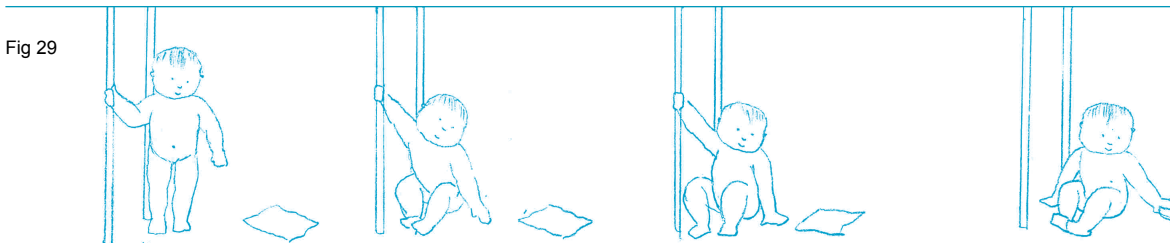
- Estant asseguts

Fig. 28

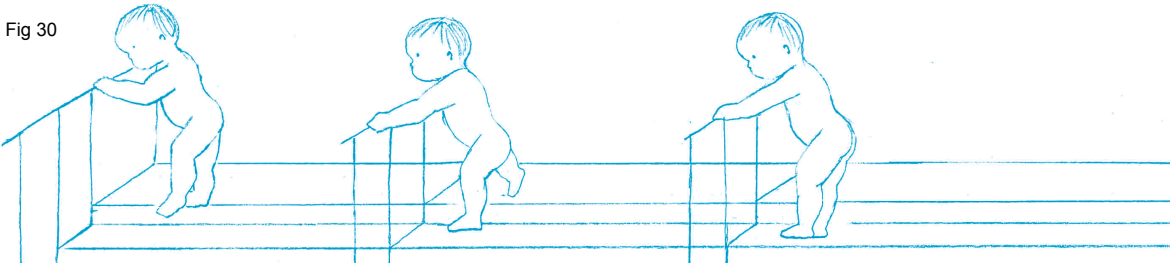
- Estant de quatre grapes

Fig 29

A poc a poc van afinant la posició vertical suprimint els suports; agafant-se només amb una mà, s'acoten per agafar el que els interessa.

Fig 30

Quan ja són capaços d'aguantar-se només amb una mà, aprofiten baranes, cadires i tot tipus de suports, com la paret o el terra, per desplaçar-se d'una banda a l'altra, i fer les primeres passes. També pugen i davallen escalons.

DESENVOLUPAMENT DE LA LATERALITAT

L'exercitació de l'enorme quantitat de moviments que en aquest moment ha aconseguit l'infant millora la coordinació i el prepara per a la correcta realització dels moviments contralaterals.

ORIENTACIONS

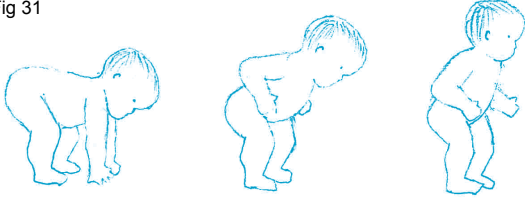
En aquest estadi els infants cauen molt sovint. Deixem-los experimentar, quan cauen aprenen a exercitar els reflexos de caiguda, agafen consciència de les seves possibilitats i fan un esforç per tornar a aixecar-se afinant el moviment. Els infants que estan drets perquè els hi posa l'adult quan l'infant encara no té la maduresa suficient per posar-s'hi per si mateix, adopten males postures i poden fer-se mal perquè no coneixen les seves possibilitats. Aquests infants trepitjaran malament perquè

els seus peus són massa blans per a sostenir el seu cos; pot produir-se també una rotació interna dels genolls i poden produir-se caigudes traumàtiques per no haver practicat suficientment els reflexos de caiguda.

L'ús de caminadors perjudica no solament la motricitat sinó també la vista: provocar la verticalitat i agafar velocitat, abans que la maduresa visual de l'infant ho permeti, distorsiona el seu desenvolupament.

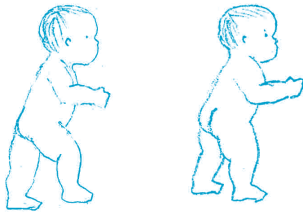
8) Fer les primeres passes sense cap tipus de suport.

Fig 31

L'infant, després d'exercitar durant un temps els desplaçaments amb diferents tipus de suports, se sent de cada vegada més segur i va prescindint progressivament de les ajudes, donant a la fi les primeres passes de forma independent.

Fig 32

Camina amb els braços oberts, sense coordinar-los amb les cames.

DESENVOLUPAMENT DE LA LATERALITAT

Ara és capaç d'aguantar l'equilibri estant dret i coordinar els moviments de les cames. Els braços encara no fan moviments dissociats (quan un braç es mou per agafar alguna cosa, l'altra fa un moviment semblant, més endavant una mà podrà agafar una cullera o un llapis i l'altra podrà estar quieta)

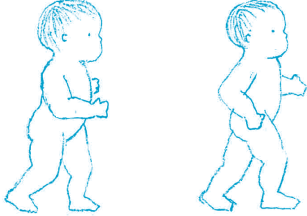
ORIENTACIONS

Deixem que l'infant experimenti aquest nou descobriment al seu propi ritme. Durant molt de temps continuarà exercitant les conquestes motrius que tant li ha costat aprendre, el gateig, aixecar-se, asseure's; la nova habilitat de ser capaç de caminar sense

cap tipus de suport, s'exercitarà inicialment durant breus moments. Caient, aixecant-se, provant, fent esforços i sentint una enorme satisfacció de veure el que és capaç de fer per si mateix perfeccionarà de dia en dia el caminar de forma independent.

9) Caminar de forma segura

Fig 33.

Amb el temps, la coordinació dels braços i de les cames és perfecte, l'infant camina avançant la cama dreta al mateix temps que avança el braç esquerre, després a l'inrevés, avança la cama esquerra al mateix temps que el braç dret, fent-ho de cada vegada d'una forma més harmònica i acompassada.

DESENVOLUPAMENT DE LA LATERALITAT

En aquest moment els infants fan un progrés en el perfeccionament dels moviments contralaterals: avancen la cama d'un costat i el braç de l'altre (marxa del soldat). Pel que fa al domini lateral, tot i que la majoria ja mostren clarament una segurerat lateral dreta o esquerra, en aquest moment precisen exercitar les dues bandes del cos (és excel·lent la natació, empènyer carrets, fer mamballetes..) L'adult no ha d'afavorir cap banda del cos en concret. Entre els dos anys i els dos anys i mig la rítmica contralateral estarà ben adquirida, és a dir la marxa contralateral serà automàtica.

ORIENTACIONS

En aquest moment l'ànima de moviment és irrefrenable. Cal brindar-los entorns en què amb la màxima seguretat, quan ho desitgin puguin continuar gatejant, enfilarse, penjar-se, pujar i baixar... Han de fer tot tipus de moviments per reforçar el que ja saben fer i per anar descobrint

noves habilitats. Vestits amb roba còmoda i sempre que sigui possible a l'aire lliure.

D'aquesta forma els infants estan satisfets de les seves conquestes, se'ls obre la gana i el descans és plaent.

5. EPÍLEG

Per acabar us animam a gaudir al màxim de la criança i l'evolució del vostre infant. Comunicau-vos-hi, observau-lo, acompanyau-lo i frenau l'impuls de sobreprotegir-lo. La relació ha de ser molt íntima i propera quan satisfem les seves necessitats d'alimentació, d'higiene i de tendresa, però hem de donar autonomia a l'infant en el moments en que experimenta i juga.

Recordau que si impulsau l'infant a fer allò que encara no està preparat per fer, és a dir, accelerau el seu propi procés intentant que respongui a les vostres expectatives en lloc d'acceptar-lo tal com és, contribuïreu a crear un

infant temorenc, insegur, depenent de l'adult; se l'haurà de vigilar contínuament perquè no mesurarà les seves possibilitats ni adquirirà la noció de perill. En canvi, els infants que es desenvolupen al seu propi ritme són segurs, independents i molt rares vegades es fan mal, perquè coneixen els seus límits i les seves possibilitats. En el cas d'infants més grans que presenten dificultats motrius, sempre som a temps a recuperar-los, ajudant-los a practicar allò que no varen exercitar en el seu moment.

Sens dubte, veure créixer amb salut la vostra filla o el vostre fill us farà feliços.

BIBLIOGRAFIA:

- De Truchis, Chantal (2003) *El despertar al mundo de tu bebé*. Barcelona. Ed. Oniro.
- De Andrés, Tomás i altres (1997) *Alteraciones motoras en el desarrollo infantil*. Madrid. Ed. CCS.
- Instituto médico del desarrollo infantil. (1996) *El desarrollo de la lateralidad infantil*. Barcelona. Lebón.
- Pikler, Emmi (2000) *Moverse en libertad*. Madrid. Ed. Narcea
- Porres, Elvira (1995) *Tócame, mamá*. Madrid. EDAF

En base a l'extraordinària importància del desenvolupament en les primeres fases de la vida de l'infant, i en prevenció de posteriors dificultats, publicam aquest estudi com un instrument d'ajuda a totes aquelles persones que estan al càrrec de nadons i d'infants.

INFÀNCIA I PREJUDICI està organitzat de la manera següent:

- Desmitificació d'alguns prejudicis vigents en l'educació dels infants.
- Descobriments d'Emmi Pikler sobre el desenvolupament de la infància.
- Evolució del moviment i la lateralitat durant el primer any de vida.

Govern de les Illes Balears

Conselleria d'Educació i Cultura

Direcció General d'Ordenació, Innovació i Formació del Professorat

